

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Архитектонски факултет

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

Предмет: Реферат о урађеној докторској дисертацији кандидаткиње Весне Миле Чолић Дамјановић, дипл. инж. арх.

Одлуком Наставно-научног већа Архитектонског факултета Универзитета у Београду, бр. 01-954/2-10.2.од 13.07.2015.године, именовани смо за чланове Комисије за преглед, оцену и одбрану докторске дисертације кандидаткиње **Весне Миле Чолић Дамјановић**, дипл. инж. арх., под насловом

УНАПРЕЂЕЊЕ МОДЕЛА СОЦИЈАЛНОГ СТАНОВАЊА У БЕОГРАДУ У ОКВИРУ НОВИХ ПАРАДИГМИ ПЛАНИРАЊА И ПРОЈЕКТОВАЊА

После прегледа достављене Дисертације и других пратећих материјала и разговора са кандидаткињом, Комисија је сачинила следећи

РЕФЕРАТ

1. УВОД

1.1. Хронологија одобравања и израде дисертације

Школске 2005/2006. године кандидаткиња је уписала докторске академске студије архитектуре научног карактера (основна област истраживања *архитектура*; ужа научна област истраживања *студије архитектуре*). У периоду школске 2009/2010., 2012/2013., и 2014/2015. године кандидаткињи је одобрен статус мировања.

На основу члана 98. Статута Архитектонског факултета у Београду („Сл. билтен Факултета“, бр. 80/80, 84/10, 88/12 и 89/12-пречишћен текст), а у вези са чланом 28. Правилника о докторским студијама („Сл. билтен АФ“, бр. 81/08) и Одлуком Већа докторских студија Архитектонског факултета у Београду од 03.07.2012. године, Наставно-научно веће Факултета је, на седници одржаној дана 10.07.2012. године, донело одлуку број 01-928/2-3.9. којом је образована Комисија за оцену испуњености услова кандидаткиње Весне Миле Чолић Дамјановић, дипл. инж. арх. и теме докторске

дисертације, под насловом „Унапређење модела социјалног становања у Београду у оквиру нових парадигми планирања и пројектовања“, у саставу:

- др Владан Ђокић, редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду,
- Зоран Лазовић, редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду,
- др Александра Крстић-Фурунцић, редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду,
- др Милан Лечић, редовни професор Машинског факултета Универзитета у Београду.

На основу члана 30. Закона о високом образовању („Сл. гласник РС“, бр 76/05, 100/07 – аутентично тумачење, 97/08, 44/10, 93/12 и 89/2013), а у вези са чланом 100. Статута Архитектонског факултета у Београду („Сл. билтен АФ“, бр. 80/80, 84/10 и 89/12), члановима 31-34. Правилника о докторским студијама Архитектонског факултета у Београду („Сл. билтен АФ“, бр. 81/08) и сагласности Већа научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду од 09.10.2012. године, Наставно-научно веће Факултета је, на седници одржаној 29.10.2012. године, донело одлуку број 01-1772/2-4.12. да се Весни Мили Чолић Дамјановић, дипл. инж. арх. одобрава рад на теми докторске дисертације, под насловом „Унапређење модела социјалног становања у Београду у оквиру нових парадигми планирања и пројектовања“, и да се за ментора именује проф. др Владан Ђокић.

Завршену докторску дисертацију кандидаткиња, уз сагласност ментора, предаје на Веће докторских студија у јулу 2015. године.

На основу члана 101. и члана 102. Статута Архитектонског факултета у Београду („Сл. билтен АФ“, бр. 80/08, 84/10, 88/12, 89/12-пречишћен текст и 98/14), члана 37. Правилника о докторским академским студијама („Сл. билтен АФ“, бр. 102/14) и Одлуке Већа докторских студија Факултета од 06.07.2015. године, Наставно-научно веће Факултета је на седници одржаној дана 13.07.2015. године, донело одлуку број 01-954/2-10.2 да се образује Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидаткиње Весне Миле Чолић Дамјановић, дипл. инж. арх., под насловом „Унапређење модела социјалног становања у Београду у оквиру нових парадигми планирања и пројектовања“, у саставу:

- др Владан Ђокић, редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду, ментор
- Зоран Лазовић, редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду, председник комисије
- др Александра Крстић-Фурунцић, редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду,
- Владимир Лојаница, редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду,
- др Милан Лечић, редовни професор Машинског факултета Универзитета у Београду.

1.2. Научна област дисертације

Дисертација која је предмет овог реферата припада научном пољу *Архитектуре и урбанизма* и ужој научној области *Архитектонско пројектовање и савремена архитектура*, за које је Факултет матичан.

Ментор дисертације др Владан Ђокић, редовни професор Универзитета у Београду – Архитектонског факултета, објавио је већи број научних радова из области архитектуре и урбанизма у научним часописима и публикацијама међународног и националног значаја.

Списак радова који квалификују проф. др Владана Ђокића за ментора докторске дисертације су:

1. S. Marošan, D. Milićević, V. Djokić, M. Šoškić, „Value Framework for Evaluation of Land Banks/Funds,“ *Geodetski vestnik*, Vol. 58 (3), p.568-577, 2014. ISSN 0351-0271.
2. Z. Gospavić, J. Gučević, O. Vasović, V. Djokić, „Mortgage market in the Republic of Serbia: Present situation and prospects,“ *Geodetski vestnik*, Vol. 57 (1), pp.85-96, 2011. ISSN 0351-0271.
3. P. Bojanić, V. Djokić, „L'institution revolutionnaire”. O ‘prevratu’, nasilju in instituciji pri Gillesu Deleuzu,“ *Filozofski vestnik* 1, pp. 223-234, 2011. ISSN 0353-4510.
4. V. Djokić, S. Marošan, „New Model of Land Consolidation and Rural Development In Serbia,“ *Spatium: International Review Urban and Spacial Planning, Architecture, Housing Building, Geodesia, Environment*, 17-18,. pp. 61-67, 2008. ISSN 1450-569X.
5. V. Djokić, Z. Nikezić, „Political Circumstances as a Risk Factor In Urban Development of the City,“ *Spatium: International Review Urban and Spacial Planning, Architecture, Housing Building, Geodesia, Environment*, 15-16, pp. 16-20, 2007. ISSN 1450-569X.

1.3. Биографски подаци о кандидату

Кандидаткиња Весна Мила Чолић Дамјановић, дипл. инж. арх., рођена је 1978. у Стокхолму, Краљевина Шведска. Завршила је ООШ „Владислав Рибникар“ и основну музичку школу „Даворин Јенко“, а затим Пету београдску гимназију, природно-математички смер. Звање дипломирани инжењер архитектуре је стекла 2003. на Архитектонском факултету Универзитета у Београду, са просечном оценом 8.84 током студија и са оценом 10 на дипломском раду; а чији је ментор био редовни професор Бранислав Стојановић. Школске године 2003/2004. уписује магистарске академске студије и полаже све испите са просечном оценом 10.00, а затим школске године 2005/2006. уписује докторске студије, те полаже све испите предвиђене наставним планом и пријављује докторску дисертацију са темом: *Унапређење модела социјалног становања у Београду у оквиру нових парадигми планирања и пројектовања*, чији је ментор проф. др Владан Ђокић.

Рад у настави на Архитектонском факултету Универзитета у Београду кандидаткиња је започела још 1999. године, у току студија као демонстратор на предметима Синтезни пројекат 1, 2 и 3, у студију проф. Бранислава Стојановића, на Катедри за пројектовање, Архитектонског факултета Универзитета у Београду, а све до 2003. године. Након завршених студија, 2003. године, кандидаткиња ради као стипендиста министарства, у

студију проф. Бранислава Стојановића и доц. Александру Вује, све до 2006. када је изабрана у звање асистента на Департману за архитектуру Архитектонског факултета Универзитета у Београду. У периоду од 2006. до данас ради на 13 предмета и више десетина модула основних и мастер академских студија, којим руководи 11 професора.

Кандидаткиња је била стипендиста и истраживач Министарства за науку и технологију Републике Србије, у периоду од 2002. до 2006. године.

Кандидаткиња се бави научно-истраживачким радом, у континуитету од 2002. године до данас, учествује на међународном пројекту TEMPUS и на укупно 5 научно-истраживачких пројеката Министарства, чији су носиоци Архитектонски факултет, Машински факултет и Институт за физику, а руководиоци: проф. др Нађа Куртовић-Фолић, проф. др Миодраг Ралевић, проф. др Милош Бањац, проф. др Милан Лечић, академик проф. др Зоран Поповић, сви са Универзитета у Београду.

Кандидаткиња је 2013. објавила, у коауторству са Александру Вујом, двојезичну научну монографију, у издању Архитектонског факултета Универзитета у Београду, *Instant град: Архитектонски огледи / Instant City: Architectural Experiment*, која је награђена са два признања.

Кандидаткиња је учествовала, као део пројектног тима, на 10. Бијеналу архитектуре у Венецији, 2006. године, ван националне селекције, избором пројекта од стране међународног жирија: Ричард Сенет (Richard Sennett) (председник жирија), Заха Хадид (Zaha Hadid), Емин Ага Кан (Amyn Aga Khan), и Ентони Гормли (Antony Gormley), као део *Colleteral section selection*, са пројектом „Project Belgrade: Transition-ism“, који је изложен у засебном павиљону и публикован.

Кандидаткиња је за свој рад у струци и науци освојила више награда међу којима се издвајају: Награда Града Београда у категорији стваралаштво младих – наука (за Пројекат Београд), Награда Новости за дипломски рад (заједно са А. Јанковићем, В. Јовановићем), Признање Салона архитектуре у Београду за књигу (ко-аутор са: А. Вујом), Признање салона архитектуре у Новом Саду (заједно са А. Јанковићем, В. Јовановићем), Признање 22. Међународног салона урбанизма у Нишу за публикацију (ко-аутор са: А. Вујом), Награда Министарства за науку и технологију за најуспешније студенте постдипломских студија, и многе друге.

Кандидаткиња је учествовала у оснивању, координисању и промоцији више мултидисциплинарних пројеката, међу којима се издваја награђени „Пројекат Београд“, суоснивач је првог оснивачког конгреса АСК (Архитектонског студентског конгреса) у Љубљани, у име Архитектонског факултета у Београду, суоснивач пројекта „РеАнимација“, координатор за АФ међународног интердисциплинарног пројекта „Rainbow in the Park“ или „Дуга у парку – Арт парковање“, и била на челу европске студентске организације ЕАСА (EASA), у периоду 1999–2003, са реализацијом и учешћем у више међународних школа архитектуре и радионица.

Професионално искуство је стекла кроз израду и реализацију више архитектонско-урбанистичких пројеката, програмско-просторних студија, студија изводљивости, архитектонско-урбанистичких конкурса и изложби стручних радова, међународних изложби и радионица, графичког дизајна, продукт дизајна и сл. од којих су неки радови награђени признањима од међународног и националног значаја. Учествује у већем броју међународних и домаћих научно-стручних скупова, и у континуитету од 1996. до данас борави на више десетина професионалних студијских путовања широм света. Од 2015. године, рецензент је за међународни научни часопис *Energy and Building* (IF:2.884).

Током 2001. борави на стручном усавршавању у Холандији, у архитектонском бироу LIAG architecten an bouwadviseur, а од 2003. године до данас, сарађује са пројектним бироима Беопотез, д.о.о и Далмак пројект, оба из Београда.

Кандидаткиња је члан више међународних и домаћих научних и стручних удружења: Европске мреже за истраживања у становању (ENHR), Светске уније архитеката (UIA), Друштва архитеката Београда (ДАБ), Удружења архитеката Србије (УАС), и Инжењерске коморе Србије (ИКС), (лиценца бр. 300 J504 10).

Удата и мајка двоје деце.

2. ОПИС ДИСЕРТАЦИЈЕ

2.1. Садржај дисертације

Докторска дисертација кандидаткиње Весне Миле Чолић Дамјановић, дипл. инж. арх., под насловом „Унапређење модела социјалног становања у Београду у оквиру нових парадигми планирања и пројектовања“, написана је на укупно 442 страна, од чега је основни текст, заједно са напоменама, дат на 399 страни, структуриран у 7 поглавља. Основни текст укључује 490 напомена, 84 слика 52 табела и 29 прилога. Након основног текста, следи списак литературе на 14 страна, који садржи 235 библиографских јединица (коришћена литература), биографија аутора и потписане изјаве: о ауторству, истоветности штампане и електронске верзије и о коришћењу. На почетку, на 21 стране (обележене римским бројевима) налазе се наслов рада на српском и енглеском језику, састав комисије, изјава захвалности, апстракт, кључне речи и научна област, на српском и енглеском језику, као и садржај и скраћенице.

САДРЖАЈ

Апстракт: Унапређење модела социјалног становања у Београду у оквиру нових парадигми планирања и пројектовања	i
<i>Abstract: Improving social housing model in Belgrade within the new paradigms of urban planning and project design</i>	iv
Скраћенице	vii
Списак табела	viii
Списак слика	x
Списак прилога	xiv
Садржај	xvi

1.0	УВОД	
1.1	ПРЕТХОДНА АНАЛИЗА ИНФОРМАЦИЈА О ПРЕДМЕТУ И ПРОБЛЕМУ ИСТРАЖИВАЊА	1
1.2	ПРОБЛЕМ И ПРЕДМЕТ ИСТРАЖИВАЊА	3
1.3	ЦИЉ И ЗАДАЦИ ИСТРАЖИВАЊА	7
1.4	ПОЛАЗНЕ ХИПОТЕЗЕ	9
1.5	НАУЧНЕ МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА	10
1.6	ГЕНЕРАЛНА СТРУКТУРА И САДРЖАЈ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ	11
1.7	НАУЧНА ОПРАВДАНОСТ ДИСЕРТАЦИЈЕ, ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ И ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА РЕЗУЛТАТА	12
2.0	ПРИКАЗ И ИНТЕРПРЕТАЦИЈА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА	
I)	ТЕОРИЈСКИ ОКВИР ИСТРАЖИВАЊА ОДРЖИВОГ СОЦИЈАЛНОГ СТАНОВАЊА	
2.1	<u>ТЕОРИЈСКИ ОКВИР: ДЕФИНИСАЊЕ ПОЈМОВА</u>	14
2.1.1	Савремени изазови и токови планирања и пројектовања: нове парадигме	14
2.1.2	Појам одрживости и одрживог развоја примењен на планирање и пројектовање у сфери становања и социјалног становања	15
	2.1.2.1 Дефиниција одрживог развоја и еволуција појма одрживости	16
	2.1.2.2 Аспекти одрживости у области становања	20
	2.1.2.3 Одрживост у социјалном становању: социјални, економски и еколошки аспекти	24
2.1.3	Преиспитивање појмова социјалног становања и дефинисање концепта одрживог социјалног становања	30
	2.1.3.1 Право на становање	30
	2.1.3.2 Дефиниције социјалног становања	34
	2.1.3.3 Ка дефинисању концепта одрживог социјалног становања – закључна разматрања	37
2.2	<u>ПРЕДУСЛОВИ РАЗВОЈА СОЦИЈАЛНОГ СТАНОВАЊА У БЕОГРАДУ</u>	

2.2.1	Стање стамбеног фонда и изазови стамбеног сектора у Србији и Београду	39
2.2.1.1	Број становника и домаћинства	39
2.2.1.2	Опште карактеристике стамбеног фонда	41
2.2.1.3	Квалитет стамбеног фонда	46
2.2.1.4	Власничка структура и тржиште станова	51
2.2.1.5	Закључна разматрања	54
II)	УПОРЕДНА АНАЛИЗА ТЕОРИЈСКИХ ПОСТАВКИ И АРХИТЕКТОНСКО УРБАНИСТИЧКИХ РЕШЕЊА РЕФЕРЕНТНИХ ПРИМЕРА ОДАБРАНИХ ГРАДОВА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ И СРБИЈЕ	
2.3	<u>ПРАВНИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР СОЦИЈАЛНОГ СТАНОВАЊА</u>	
2.3.1	Анализа правног и институционалног оквира и праксе социјалног становања у европском окружењу	56
2.3.1.1	Развој стамбених политика и институционализација социјалних стамбених система у Европи	57
2.3.1.2	Стање социјалног стамбеног фонда у Европи	63
2.3.1.3	Увођење концепта одрживог развоја у област социјалног становања	75
2.3.2	Анализа правног и институционалног оквира социјалног становања у Србији и граду Београду	78
2.3.2.1	Правни и институционални оквир за развој социјалног становања у Србији	80
2.3.2.2	Правни и институционални оквир за одрживи развој и рационалну употребу енергије у Србији	92
2.3.2.3	Закључна разматрања	99
2.4	<u>СОЦИО-ЕКОНОМСКИ ОКВИР СОЦИЈАЛНОГ СТАНОВАЊА</u>	
2.4.1	Модели и карактеристике социјалног становања у Европи	101
2.4.1.1	Модели и трендови у стамбеним политикама европских земаља	101
2.4.1.2	Пружаоци услуга социјалног становања	104

	(провајдери)	
2.4.1.3	Корисници социјалног становања и типови закупа	107
2.4.1.4	Модел финансирања социјалног становања у одабраним земљама ЕУ	114
2.4.1.5	Финансирање енергетске ефикасности у социјалном становању	127
2.4.2	Модел и карактеристике социјалног становања у Србији	131
2.4.2.1	Корисници социјалног становања – потребе, обавезе и основни проблеми	132
2.4.2.2	Модел јавне подршке у решавању стамбених потреба у Србији	138
2.4.2.3	Модел финансирања социјалног становања у Србији	144
2.4.3	Упоредна анализа социо-економског оквира – критика, дискусија, сумирање резултата и закључци	147
2.4.3.1	Критичка анализа нових услова финансирања социјалног становања у ЕУ	148
2.4.3.2	Актуелни трендови у области социјалног становања у ЕУ	149
2.4.3.3	Сличности и разлике са социјалним становањем земаља у транзицији	149
2.4.3.4	Ограничења програма социјалног становања у пост-социјалистичким земљама	156
2.4.3.5	Закључна разматрања	158
2.5	<u>ТЕХНИЧКО-ТЕХНОЛОШКИ ОКВИР СОЦИЈАЛНОГ СТАНОВАЊА</u>	
2.5.1	Европске стратегије, директиве и стандарди у области енергетске ефикасности у стамбеном сектору	161
2.5.2	Концепти и дефиниције енергетских карактеристика зграда	171
2.5.3	Изазови енергетске потрошње у стамбеној области у региону, Србији и Београду	176
2.6	<u>ТЕОРИЈСКИ КОНЦЕПТИ И ПРАКСА СОЦИЈАЛНОГ СТАНОВАЊА ОДАБРАНИХ ГРАДОВА ЕВРОПЕ: СТУДИЈА СЛУЧАЈА</u>	
2.6.1	Политике социјалног становања града Беча: студија случаја	184

2.6.1.1	Историјске фазе у развоју стамбене политике Беча и примери социјалне стамбене изградње	186
2.6.1.2	Елементи одрживости бечког модела социјалног становања	200
2.6.1.3	Пројекат <i>Eurogate</i> , највеће пасивно насеље у Европи	207
2.6.2	Одрживо социјално становање у Љубљани: студија случаја	210
2.6.2.1	Санација постојећих стамбених објеката	214
2.6.2.2	Изградња нових насеља социјалног становања	217
2.6.3	Одрживост у огледном стамбеном насељу и поуке социјалног становања у Малмеу: студија случаја	229
2.6.3.1	Пилот пројекат примерног еколошког насеља: Западна лука, Малме	229
2.6.4	Закључна разматрања	236
2.6.4.1	Поуке из модела социјалног становања Беча, Љубљане и Малмеа	236
2.6.4.2	Три аспекта одрживости у три одабрана града Европе	240

III) УСПОСТАВЉАЊЕ МОДЕЛА ОДРЖИВОГ СОЦИЈАЛНО СТАНОВАЊА У ГРАДУ БЕОГРАДУ И ЊИХОВО ВРЕДНОВАЊЕ

2.7 ПРОГРАМИ СОЦИЈАЛНОГ СТАНОВАЊА

2.7.1	Програми социјалног становања у Србији	245
2.7.1.1	СИРП – Програм становања и трајне интеграције избеглица	248
2.7.1.2	Програми и пројекти социјалног становања Републичке агенције за становање	256
2.7.2	Програми социјалног становања у граду Београду	262
2.7.2.1	Програмска систематизација социјалног становања у Београду	262
2.7.2.2	Типолошка класификација рецентно изведених објеката социјалног становања у Београду	285

2.8	<u>ФОРМИРАЊЕ НОВОГ МОДЕЛА ОДРЖИВОГ СОЦИЈАЛНОГ СТАНОВАЊА У БЕОГРАДУ</u>	
2.8.1	Карактеристике модела социјалног становања у Србији и Београду	303
2.8.2	Моделски приступ и опис модела	305
2.8.3	Успостављање критеријума	306
	2.8.3.1 Социјална одрживост – социјални критеријуми	307
	2.8.3.2 Економска одрживост – економски критеријуми	315
	2.8.3.3 Еколошка одрживост – еколошки критеријуми	322
2.8.4	Вредновање успостављеног модела одрживог социјалног становања – критика, дискусија, сумирање резултата	331
	2.8.4.1 Студија случаја 1 – Социјално становање у заштићеним условима, Велики Мокри Луг, Звездара	332
	2.8.4.2 Студија случаја 2 – Социјално становање ПФЦ 10, Блок 61, Нови Београд	334
	2.8.4.3 Студија случаја 3 – Социјално становање у насељу Др Ивана Рибара, Нови Београд	340
	2.8.4.4 Студија случаја 4 – Социјално становање у насељу Камендин, Земун поље	350
	2.8.4.5 Општи критеријуми и специфични показатељи одрживости примењени на одабране примере социјалног становања у Београду	358
	2.8.4.6 Пример унапређења објекта социјалног становања у Београду – експериментални приступ	368
3.0	ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ	390
3.1	ЗАКЉУЧЦИ ПО ХИПОТЕЗАМА	390
3.2	ПРЕТПОСТАВКЕ, ПРАВЦИ, ЦИЉЕВИ И МОГУЋНОСТИ ПРИМЕНЕ БУДУЋИХ ИСТРАЖИВАЊА	396
	ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ	403
	Примарни извори, секундарни извори, публикована дела	400
	Електронски извори	408
	Прилози	414
	Биографија аутора	440
	Изјава о ауторству	
	Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада	
	Изјава о коришћењу	

2.2. Кратак приказ појединачних поглавља

Генерална структура докторске дисертације се може поделити у три основна дела: *Увод*, *Приказ и интерпретација резултата истраживања* и *Закључци и препоруке*. На крају рада се налазе библиографски подаци (примарни и секундарни извори и општа литература), прилози, биографија аутора, изјаве о ауторству, изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада, изјава о коришћењу.

Први део, *Увод*, садржи преглед рада и делове текста који дефинишу предмет и проблем истраживања, излагање циљева и задатка научног рада, истраживачка питања и полазне хипотезе, истраживачки приступ и научне методе и поступке које се користе, као и теоријске основе истраживања, те процену научне оправданости и очекиваних резултата истраживања.

Средишњи део рада, *Приказ и интерпретација резултата истраживања*, састоји се из три дела.

Први део, *Теоријски оквир истраживања одрживог социјалног становања*, састоји се из два поглавља: *теоријског дела* са дефинисањем неопходних основних појмова, из области одрживог развоја, односно кључних аспеката одрживих образаца попут социјалног, економског и еколошког аспекта и њиховог места у оквиру планирања и пројектовања социјалног становања. Други део истражује *предуслове развоја социјалног становања*, односно стање стамбеног фонда и изазове стамбеног сектора у Србији и Београду, кроз упоредне статистичке анализе.

Други део је *Упоредна анализа теоријских поставки и архитектонско-урбанистичких решења референтних примера одабраних градова Европске уније и Србије*, и састоји се из четири поглавља: *правно-институционални, социо-економски и техничко-технолошки оквир социјалног становања*, а потом су обухваћене анализе примера добре праксе кроз студију случаја: Беча, Љубљане и Малмеа.

Трећи део је *Успостављање модела одрживог социјалног становања у Београду* и његово вредновање, и састоји се од два поглавља: програма социјалног становања у Србији и Београду, и формирања новог модела социјалног становања у Београду.

Последњи део рада, *Закључци и препоруке*, који поред уобичајеног закључка којим се сумирају резултати претходних истраживања и проверавају почетне хипотезе, такође се излажу препоруке и смернице за нова истраживања.

У рад су уткани и *Графички прилози* који су непосредно везани за истраживачки проблем (уз списак слика и табела дати су и њихови извори навођењем имена аутора, године издања и броја библиографске јединице из списка литературе). На крају рада се налази *Библиографија* (извори и литература), и *Прилози*.

3. ОЦЕНА ДИСЕРТАЦИЈЕ

3.1. Савременост и оригиналност

Ова дисертација се бави истраживањем чија је проблематика савремена, изузетно важна и актуелна. Са једне стране бави се моделом социјалног становања у Београду и могућностима за његово унапређење кроз остваривање социјалних, економских и еколошких циљева развоја града, као битног инструмента одрживог развоја локалних

заједница и државе у целини, док са друге стране представља до сада недовољно истражену област у националној научној јавности.

Ова дисертација као оригинално, изворно научно истраживање, бави се могућношћу за унапређење модела социјалног становања у Београду у контексту нових парадигми планирања и пројектовања, користећи се теоријском грађом и законском регулативом правно-институционалних, социо-економских и техничко-технолошких аспеката социјалног становања у Европи и Србији кроз исцрпну упоредну анализу, а затим кроз студију случаја изабраних примера добре праксе из Европе, града Беча, Љубљане и Малмеа, испитујући и истражујући могућности за унапређење социјалног становања у београдским условима. Ова чињеница доприноси актуелности и важности овог истраживања.

Научну оправданост истраживања и његову оригиналност потврђује чињеница да проучавање ове теме, кроз детаљно испитивање релевантних чињеница, није било предмет синтетичких студија које се баве темама блиским или комплементарним одрживом социјалном становању у београдским условима.

3.2. Осврт на референтну и коришћену литературу

Кандидаткиња је у оквиру докторске дисертације користила обимну литературу, тако да је дисертација заснована на изузетно широком и мултидисциплинарном оквиру литературе која се бави изабраном темом, а коју можемо поделити на групу примарних и на групу секундарних извора, потом општу литературу и друге *online* изворе.

Прву групу литературе, примарне изворе, чине: међународне декларације, пактови, конвенције, стратегије и повеље, европске директиве и политике, националне легислативе, подзаконска акта и локални прописи, али и студије случаја. Будући да се ради о истраживању потенцијала адекватне примене постулата одрживе изградње на социјалном становању у граду Београду, у циљу унапређења модела, кандидаткиња темељи своје ставове управо на наведеним документима.

Другу групу литературе чине секундарни извори који се посредно баве темама одрживости и социјалног становања: научне студије и анализе, референтна научна библиографија, односно књиге и текстови савремених истраживача који су се бавили овим и сродним темама.

Тематским разврставањем, анализиране информације и извори се могу поделити на следеће групе:

- (1) информације и извори о стамбеним политикама и социјалном становању у одабраним земљама Европске уније и у Србији;
- (2) информације и извори о концепту и постулатима одрживог развоја, принципима одрживе изградње у сфери становања, стандардима и техничким прописима у овој области, у одабраним земљама Европске уније и у Србији;
- (3) студије случаја реализованих пројеката одрживог социјалног становања одабраних градова Европске уније, и рецентних реализација социјалног становања у Србији.

Прву тематску групу информација чине информације везане за инструменте стамбене политике, преваходно правно-институционални, социо-економски и техничко-технолошки оквир социјалног становања изабраних држава ЕУ. Кандидаткиња у дисертацији разматра изворе који се тичу законске регулативе социјалног становања у

Србији и граду Београду, као што су закони, уредбе, правилници, стратегије и сл., грађа из ресорног министарства, Републичке агенције за просторно планирање, Републичке агенције за становање, надлежних секретаријата Градске управе Града Београда, Републичког завода за статистику, планске грађе ЈП Урбанистичког завода Београда, Завода за изградњу Града Београда, локалних стамбених агенција и др.

Од домаћих аутора, кандидаткиња се посебно ослања на истраживања докторске дисертације Владимира А. Милића, из 2002. године, под насловом *Истраживање образаца приступачног становања у оквиру новог модела урбанистичког планирања*, затим систематска истраживања у овој области и већи број научних радова аутора: Ђорђа Мојовића, Наде Лазаревић-Бајец, Ксеније Петовар, Мине Петровић, Сретена Вујовића, Владимира Мацуре и др. Ту су истраживања из региона и Европе: Гојка Бежована, Срне Мандић, затим и Хуга Прајмуса (Hugo Priemus), Јозефа Хегедуша (József Hegedüs), Мартина Лукса (Martin Lux), Рејмонда Струка (Raymond J. Struyk) и др.

Другу тематску групу информација чине извори о постулатима одрживог развоја, принципима одрживе изградње у сфери становања, односно социјалног становања, те стандардима и техничким прописима у овој области, у одабраним земљама Европске уније и у Србији. Најважнија директива Европске уније за енергетску ефикасност зграда је *Energy Performance of Buildings Directive* (EPBD 2002/91/EC) чији је основни циљ побољшање свеукупног енергетског учинка зграде. Поред ове директиве, друге значајне директиве ЕУ су: Директива о енергетској ефикасности и енергетским услугама (2006/32/EC), затим Директива о усклађивању законских и управних прописа држава чланица о грађевинским производима (89/106/EEC), Директива о коришћењу обновљивих извора енергије (2009/28/EC) и Директива о ограничавању емисије угљендиоксида повећањем енергетске ефикасности (93/76/EEC).

У контексту стратешког оквира за одрживи развој у Србији, а у области социјалног становања, истичемо да Акциони план за спровођење Националне стратегије одрживог развоја за период од 2009. до 2017. године, између других мера у области становања и стамбене политике, предвиђа израду и усвајање: Правилника о просторним и техничким стандардима градње станова у складу са еколошким параметрима и енергетском ефикасношћу, као и Уредбе о условима, стандардима и нормативима за планирање и пројектовање, грађење, коришћење и одржавање станова за социјално становање.

Од домаћих аутора, важно је поменути систематска истраживања и објављени већи број научних радова аутора: Александре Крстић-Фурунцић, Милице Јовановић-Поповић, Миле Пуцар, Милице Бајић Брковић, и др.

Трећу тематску групу информација чине извори и информације за студије случаја реализованих пројеката одрживог социјалног становања одабраних градова Европске уније (Беча, Љубљане и Малмеа), као и рецентних реализација социјалног становања у Србији.

3.3. Опис и адекватност примењених научних метода

У оквиру ове дисертације коришћено је више научних метода истраживања, којима се проверава научна заснованост постављених хипотеза.

У првој, почетној фази, користи се **метод анализе грађе**, при прикупљању информација, литературе и архивске грађе којом се ствара база за истраживање.

Примарне изворе већим делом чини група докумената правне регулативе као што су закони, подзаконски акти, уредбе, и сл., затим оригинална пројектна документација, интервјуи са одабраним особама из Градске управе Града Београда, Агенције за инвестиције и становање, Републичке агенције за становање, и Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и др., а који се баве темама везаним за становање, односно социјално становање са једне стране и одрживим принципима са друге стране. **Секундарни извори** су литература посвећена предмету и проблему истраживања, састоји се од књига и зборника радова, научних часописа и сл.

Успостављени су параметри и критеријуми методолошког апарата са циљем да се што прецизније и објективније одабере и систематизује грађа релевантна за овај предмет истраживања. Обрађени су и анализирани подаци и појмови који су, у односу на целокупну грађу, референтни и репрезентативни, а на основу потврђених резултата.

Упоредна метода је коришћена приликом утврђивања, описивања и објашњавања кључних појмова везаних за одрживо социјално становање, стамбену политику, те њихово преиспитивање у теоријском смислу, односно у вези са њиховом практичном применом, у конкретном случају у Србији, односно у Београду. Овом методом су прво дефинисани појмови, а затим описани њихови појавни облици и на крају објашњени, у односу на контекст истраживања овог рада. **Метода посматрања** студија случаја, а које се тичу релевантних примера добре праксе одрживих стамбених заједница у Европи односно у Бечу, Љубљани и Малмеу, а међу којима се налазе и примери социјалног становања. Извршена је анализа и компаративна анализа садржаја више студија случаја и личног проучавања на терену у одређеним случајевима.

У централној фази истраживања, обрађују се прикупљени подаци који су класификовани и систематизовани у односу на предмет истраживања, а односе се на бројну примарну грађу и њену систематизацију и класификацију везану за програме социјалног становања у Београду. У овој фази примењује се метод **научне анализе** који подразумева анализу теоријских текстова, правне регулативе и легислативе и студије случаја. Ова метода је примењена и на примарне и секундарне изворе релевантне за проблем и предмет истраживања. Важност и сложеност овог истраживања захтева и неколико нивоа компаративне анализе. Поред наведених метода, примењен је и **аналитички поступак класификације и систематизације** знања. Овом методом се испитују и систематизују претходно дефинисани принципи и карактеристике.

Последња фаза истраживања се бави извођењем закључака, при чему је спроводена **синтеза** претходних фаза и извршена **интерпретација** резултата истраживања.

3.4. Применљивост остварених резултата

Очекивани резултат истраживања и практична примена остварених резултата се, пре свега, очекује у стварању теоријских и практичних оквира који могу бити од помоћи будућим истраживањима о овој или сродним темама. Посебан акценат и један од задатака овог истраживања је да испита могућности бављења проблемима социјалног становања кроз научно-истраживачки рад, са циљем могућности примене тих сазнања у пракси.

Искуства овог истраживања могу бити примењена у различитим областима, али и у области архитектуре и урбанизма и архитектонско-урбанистичког планирања и пројектовања засновано на новим парадигмама савремене пројектантске праксе. Даље, примена теоријских резултата је могућа у припремама научно-истраживачких пројеката и високошколској настави архитектуре и урбанизма, али и као уже теме, у оквиру шире

теме становања. С обзиром на актуелност теме и на остварене увиде и закључке, очекује се да ово истраживање буде полазна основа за даља истраживања теме социјалног становања у различитим оквирима и аспектима.

Коришћена методологија прати савремени мултидисциплинарни приступ у изучавању сложених појава у области социјалног становања. Посебно истичемо да је, у овој дисертацији, по први пут на исцрпан и научно утемељен начин, обрађена актуелна тема одрживог социјалног становања у свету и код нас, која се бави повезивањем социјалног становања и одрживих образаца, а чијом мултидисциплинарном анализом и документовањем се даје допринос бољем разумевању и могућностима примене овакве врсте изградње у Србији, односно граду Београду.

Очекује се да ова дисертација допринесе побољшању будућег конципирања модела социјалног становања у Београду и Србији, а самим тим и да утиче на доносиоце одлука и процес доношења одлука, како на националном тако и на локалном нивоу. Такође, очекује се покретање побољшања постојећих планских алата и увођење нових елемената у постојећи модел социјалног становања и даљи развој предложених критеријума и индикатора три комплементарне врсте одрживости, као помоћним механизмима за процену капацитета и квалитета, те даље дефинисање смерница за побољшање социјалног стамбеног сектора у Србији у правцу одрживости.

3.5. Оцена достигнутих способности кандидата за самостални научни рад

У свом досадашњем истраживачком и стручном раду кандидаткиња је показала да поседује способност за самосталан научно-истраживачки рад, минуциозност и савесност у прикупљању грађе, претраживању литературе и повезивању са претходно стеченим знањима из области истраживања, систематичност у обради релевантних података, информација и резултата, као и способност логичког и систематичног размишљања и закључивања. У оквиру предметне докторске дисертације, показује да влада употребом различитих научних метода истраживања, користећи критичке теоријске анализе, анализе садржаја извора, истраживања на терену, студије случаја, компаративне анализе, синтезе и интерпретације резултата истраживања.

Кандидаткиња у докторској дисертацији наставља вишегодишњи успешни научни рад, започет још у својству стипендисте Министарства на научним пројектима, а затим и на последипломским студијама. Учесће на бројним научним и стручним скуповима, велики број до сада објављених радова, у зборницима, научним публикацијама, и часописима, националног и међународног значаја, резултат су досадашњих истраживања везаних за докторску дисертацију, као и више од деценије дуго искуство у раду на научно-истраживачким пројектима Министарства, доказ су способности кандидаткиње за успешно бављење самосталним научно-истраживачким радом.

4. ОСТВАРЕНИ НАУЧНИ ДОПРИНОС

4.1. Приказ остварених научних доприноса

Остварени научни допринос у припадајућој научној области је у томе што су по први пут у нашој средини свеобухватно прикупљена, анализирана, систематизована, класификована и тумачена рецентна кретања и резултати у области социјалног становања и то кроз истраживања интердисциплинарног типа, која обухватају правно-

институционални, социо-економски и техничко-технолошки аспект, и уско стручно везаних за нове парадигме планирања и пројектовања. Такође, анализирана су и систематизована савремена сазнања одрживог социјалног становања из Европе, проучавањем студија случаја референтних градова Европе и региона, града Беча, града Љубљане и града Малмеа, са циљем компаративне анализе упоредивих искустава добре праксе у циљу унапређења модела социјалног становања у Србији и Београду. Компаративни приступ поткрепио је аргументима уочене недостатке и мањкавости, односно допринео препознавању више елемената могућег унапређења модела социјалног становања присутног у Србији. У ту сврху, обављени су и бројни интервјуи са доносиоцима одлука на нивоу Града и Републике, као и из јавних предузећа који имају удела у планирању и пројектовању социјалног становања.

Истражена је обимна примарна грађа за потребе докторске дисертације на тему социјалног становања, али у различитим и мултидисциплинарним областима, који дају додатни интердисциплинарни карактер теми, а тичу се законодавних и институционалних релација, социјалне, економске и техничко-технолошке димензије, у Европи и Србији. У том смислу, прикупљена је и систематизована, а затим и класификована, велика грађа везана за изградњу социјалног становања у Београду, која пре тога није била јасно одређена, систематизована и тумачена у научној и стручној јавности.

Посебан научни допринос представља метод класификације реализованих пројеката и програма социјалног становања, односно скуп понуђених критеријума и показатеља чија је јасно исказана сврха формирање унапређеног модела социјалног становања. Применом успостављених критеријума и специфичних показатеља везаних за три стуба одрживости, социјалну, економску и еколошку одрживост, извршено је вредновање модела социјалног становања, односно пројеката и програма који су у целости или делом реализовани на територији града Београда. Овде понуђено знање, као и уобличени елементи за унапређење и иновирање нових модела социјалног становања могу да буду интегрисани у будуће пројекте социјалне стамбене изградње у Београду, али и у другим градовима Србије. Посебан допринос истраживања је усмерен на експериментално истраживање пројектантских утицаја и утицаја избора примењеног енергетског система на енергетски концепт објекта социјалног становања у Београду.

Ово обимно и сложено истраживање, може се рећи, отворило је додатна питања, која је могуће у даљим истраживањима додатно развијати. Нека од њих се односе на примену иновативних поступака планирања и пројектовања која могу своју примену пронаћи и ван области социјалног становања. Иновативна улога коју пилот пројекти социјалног становања могу имати, у односу на шире посматране стамбене политике и праксе, препозната је у другим посматраним срединама, посебно у сегменту еколошке одрживости и техничко-технолошких решења у складу са социјалним потребама и еколошким императивима данашњице.

4.2. Критичка анализа резултата истраживања

У докторској дисертацији су први пут дефинисане најважније карактеристике и аспекти одрживог социјалног становања у контексту наслеђених образаца у социјалној станоградњи, потреба данашњих корисника и важећег система програмирања. Дисертација нуди смернице за квалитетно пројектовање и планирање будућих програма и пројеката социјалног становања уважавајући сву комплексност међусобних односа социјалне, економске и еколошке димензије одрживости и становања, што обухвата и утицаје на животну средину, привредне активности у становању и њихове везе са

укупном економијом и др. У погледу културне и друштвене подлоге заједнице, посматрани су утицаји становања на смањење сиромаштва, друштвени развој, као и квалитет живота грађана.

Анализом правно-институционалног, социо-економског и техничко-технолошког оквира за развој социјалног становања у земљама из европског окружења и у Србији, у дисертацији су прецизно побројане недостатности и некохерентности модела социјалног становања присутног у Србији. Како се јавна подршка социјалној стамбеној провизији налази у драстичном раскораку са великим стамбеним потребама становништва, у Београду као и на нивоу целе Србије, у условима слабе државе, неразвијених институција и скромних финансијских могућности, у дисертацији се доказује неминовност увођења парадигме одрживог планирања и пројектовања у социјално становање. У том смислу, истраживање је показало да унапређење модела социјалног становања мора уважити, инкорпорирати и додатно развити бројне овде објашњене иновације у стамбеном сектору које ће успети да задовоље сложене критеријуме доступности, ефикасности и одрживости.

Највећи резултат истраживања које се темељи на студији случаја програма и пројеката и на препознавању најмаркантнијих карактеристика постојећег модела социјалног становања у Београду, јесте допринос унапређењу модела социјалног становања у Београду увођењем критеријума и специфичних показатеља три аспекта одрживости.

4.3. Верификација научних доприноса

Категорија M24:

1. Đokić, V., Gligorijević, Ž., **Čolić Damjanović, V. M.**: “Towards Sustainable Development of Social Housing Model in Serbia – Case Study Belgrade,” - *SPATIUM International Review - Urban and Spacial Planning, Architecture, Housing Building, Geodesia, Environment*, 2015 (ISSN 1450-569X), UDC 711.432(497.11).

Категорија M41:

1. Вуја, А., **Чолић Дамјановић, В. М.** *Инстант град: Архитектонски огледи / Instant City: Architectural Experiments*. Београд / Belgrade: Универзитет у Београду, Архитектонски факултет / University of Belgrade, Faculty of Architecture, 2013. (ISBN 987-86-7924-104-7)

Категорија M44:

1. **Čolić-Damjanović, V. M.**: „Grad budućnosti: Energetski održiva stambena naselja u Malmeu.“ (Ur.) Damjanović, D., Gluščević, M., Grujić, M., *Racionalno korišćenje energije u funkciji razvoja lokalnih zajednica*. Beograd: PALGO centar, 2013. str. 67-75. (ISBN 987-86-84865-12-2)
2. **Čolić, V. M.**: „Opšta pravila u procesu projektovanja u okviru principa održivog razvoja”, u: Nađa Folić, ur., *Principi održivog razvoja: problemi redefinisanja i metodologija unapređenja*, Beograd: Univerzitet u Beogradu, Arhitektonski fakultet, 2004, str. 154-168. (ISBN 987-86-7924-104-7)

3. Vuja, A., Đurić, M., **Čolić Damjanović, V. M.**, Bobić, A.: „SOS stanovanje: Arhitektura u vanrednim situacijama“, *Novi modeli stanovanja za ugrožene u poplavama*. (Ur.) Bugarski, J., Radosavljević, J., Dušmanović A., Zorić, A., Josifovski, A., Đorđević, A., Beograd: Univerziteta u Beogradu, Arhitektonski fakultet, 2014, str. 60-125.

Категорија М33:

1. **Colic Damjanovic, V. M.**, Vuja, A.: “New Urban Reality: Hybrid Megalopolis,” - Proceedings: *23rd International Conference Ecological Truth*, University of Belgrade, Technical Faculty Bor, Ed. Pantovic, R. V., Markovic, Z. S., Kopaonik, June 17th–20th 2015, pp. 570-576. (ISBN 987-86-6305-032-7)
2. **Colic Damjanovic, V. M.**, Burazer, J., Stamenic, M., Cantrak, D., Lecic, M.: “Architectural design influences and HVAC systems' measures on energy savings of a high energy demand residential building,” - *IEEE: Environmental Friendly Energies and Applications (EFEA)*, Paris, November 19th–21st 2014, pp. 1-6. (ISBN 978-1-4799-7518-1), (DOI: 10.1109/EFEA.2014.7059986)
3. **Čolić-Damjanović, V. M.**: “Reconstruction and Adaptation of Cultural and Educational Center Božidar Adžija Implementing Innovative Principles of Energy Efficiency, Municipality Of Vračar, City Belgrade, Serbia,” - CD Proceedings: *UIA 24th World Congress of Architecture-Design 2050: Beyond Disasters, Through Solidarity, Towards Sustainability*, The Japan Institute of Architects, Tokyo, September 25th–29th 2011.
4. **Colic-Damjanovic, V. M.**, Damjanovic, D.: “Sustainability of Future Social Housing Policies and Programs in Serbia,” - CD Proceedings: *ENHR, Urban Dynamics and Housing Change: Crossing into the 2nd Decade of 3rd Millennium*, Ed. Whitehead, Ch., Boelhouwer, P., Istanbul, July 4th–7th 2010.
5. **Čolić-Damjanović, V. M.**: “Climate Change and Urban Planning- Premises for Low Carbon Future in the Cities,” - Proceedings, Ed: Marković, Z. S., *18th International conference Ecological Thruth*, University of Belgrade Technical Faculty Bor, Apatin, 1st–4th 2010, pp. 420-426. (ISBN 978-86-80987-78-1)
6. **Čolić Damjanović, V. M.**, Čantrak Đ.: “Improvements of the Housing Design Process using Passive House Principles in the Case of Belgrade,” - Proceedings, *International Conference, Research, Projects and Realizations in Civil Engineering*, Ed. Popovic Z., Petrovic, G., Institute IMS, Belgrade, October 2010, pp. 111-116. (ISBN 978-86-8208-116-6)
7. Čantrak Đ., Dondur N., **Čolić Damjanović V. M.**, Ilić B., Banjac M., Babačev N., Ilić D., Kostić D.: “Economic Analysis of the Passive and Intelligent Multifamily Residential Building in Belgrade,” - Proceedings, *4th International Symposium of Industrial Engineering, SIE 2009.*, Industrial Engineering Department, Faculty of Mechanical Engineering, University of Belgrade and Steinbeis Advanced Risk Technologies, Stuttgart, Germany, Belgrade, December 10th–11th 2009, pp. 40-49. (ISBN 978-86-7083-681-5)

Категорија М34:

1. **Čolić Damjanović, V. M.**, Čantrak Đ.: “Integrated Sustainability in Housing in Belgrade: Social, Economic and Environmental Features,” - *International Scientific Conference on Impact of Climate Change on the Environment and the Economy*. Naučno-stručno društvo za zaštitu životne sredine Srbije Ecologica, 2013, p. 236. (ISBN 978-86-89061-03-1)

Категорија М63:

1. Damjanović, D., Mitić, A., **Čolić Damjanović V. M.**: „Održivo upravljanje bukom u velikim gradovima- Iskustva, primeri i perspektive akustičnog planiranja,“ - *Planska i normativna zaštita prostora i životne sredine*, (Ur.) Filipović, D. i dr., Beograd: Asocijacija prostornih planera Srbije, 2015, str. 525-531. (ISBN 978-86-6283-023-4).
2. **Чолић-Дамјановић, В. М.**: „Предуслови за енергетску одрживост градова у Србији,“ - *Локална самоуправа у планирању и уређењу простора и насеља*, (Ур.) Шећеров, В. и др., Београд: Асоцијација просторних планера Србије, 2012, стр. 377-384. (ISBN 978-86-82657-97-2)
3. Дамјановић, Д., **Чолић-Дамјановић, В. М.**: „Последице несистематског приступа у процесу реактивирања браунфилд локација у градовима Србије,“ - *Локална самоуправа у планирању и уређењу простора и насеља*, (Ур.) Шећеров, В. и др., Београд: Асоцијација просторних планера Србије, 2012, стр. 403-411. (ISBN 978-86-82657-97-2)
4. **Чолић-Дамјановић, В. М.**: „Европска искуства у планирању енергетских одрживих насеља на локалном нивоу,“ - *Локална самоуправа у планирању и уређењу простора и насеља*, (Ур.) Шећеров, В. и др., Београд: Асоцијација просторних планера Србије, 2010, стр. 213-220. (ISBN 978-86-87857-02-5).

Категорија М82:

1. **Чолић Дамјановић В. М.**, Чантрак Ђ., Дондур Н., Бањац М., Бабачев Н., Илић Д., Бранисављевић Н., Илић Б., Јанковић М., Петровић Ј., Стаменић М., Микуловић Ј., Лечић М., Јанковић Н., Ђуришић Ж., Костић Д., Кокотовић Б., Ранђеловић А., Тоћић А., Терзовић Ј., Трифуновић Ј.

Наслов: *Развојни концепти вишепородичног пасивног стамбеног објекта са елементима аутоматизације*

Реализатор: Универзитет у Београду, Машински факултет

Научни пројекат Министарства за науку и технолошки развој Републике Србије: ев. број 391-00-00027/2009-02/164

Подтип решења: ново техничко решење са техничко-технолошким и друштвеним иновацијама, категорија М82, број и датум одлуке о прихватању Истраживачко-стручног већа МФ УБ: 316/2, од 30.06.2010.

Категорија М91:

1. **“Project Belgrade: Transition-ism,”** - *Cities: Architecture and Society*, La Biennale di Venezia, 10th International Architecture Exhibition, Venice: Marsilio, 2006. (ISBN 978-08-47828-79-1)

Категорија М93:

1. *22 International Urban Planning Exhibition*, Nis: Društvo urbanista Srbije, 2013. (ISBN 978-86-84275-30-3).

Категорија домаће изложбе:

1. *Projekat Beograd – Arhitektonski projekti 2003*, „Vesna Mila Čolić“, Beograd: Studentski kulturni centar, 2003, 26-29. (ISBN 86-80957-30-5)
2. *Балкански градови – позорница краја XX века*, Београд: YUSTAT – каталог конкурса, 2000.
3. *Дуга у парку: Арт парковање*, Београд: Министарство културе Републике Србије, 1999, 23.
4. XXXVI Салон архитектуре, Београд: Музеј примењене уметности, 2004, 192. (ISBN 86-7415-084-5)
5. XXVI Салон архитектуре, Београд: Музеј примењене уметности, 2004, 192. (ISBN 86-7415-084-5)
6. XXIII Салон архитектуре, Београд: Музеј примењене уметности, 2001, без нумерације. (ISBN YU 86-7415-064-0)
7. XXII Салон архитектуре, Београд: Музеј примењене уметности, 1999, без нумерације. (ISBN YU 86-7415-064-0)

Категорија остали релевантни радови:

1. Forum+, „Стилови и урбане форме – припрема студената за рад на заштити наслеђа у оквиру урбане реконструкције“, Куртовић-Фолић, Н., број 48; 04/2004, 57.
2. Kinn, G., “Studenterna som andrade historien,” - *StudentLiv*, Stockholm 2/2001, 12-16. (интервју о пројекту „РеАнимација“, заједно са: Масникосић, Ј.)

Категорија јавна предавања, трибине:

1. Разговор са награђеним ауторима XXXVI Салона архитектуре, Музеј примењене уметности, Галерија Жад, Београд, 2014. „Награђени радови на XXXVI Салон архитектуре“. (Учествују: Игор Марић, Михаило Тимотијевић, Бранислав Митровић, Огњен Крашна, Синиша Таталовић, Лазар Кузманов, Ива Бекић, Тамара Поповић, Александру Вуја и **Весна Мила Чолић Дамјановић**; разговор води: Љиљана Милетић Абрамовић)

2. Предавање „Социјално становање: Искуства европских земаља после 2000. године“ на Архитектонском факултету у Београду, у оквиру циклуса предавања Семинара 1 (М4.2.), 2008. (заједно са: проф. З. Лазовић)
3. Предавање „Социјално становање у Европи: Студија случаја“ на Архитектонском факултету у Београду, у оквиру циклуса предавања Семинара 1 (М4.2.), 2009. (заједно са: Проф. З. Лазовић)
4. Јавно предавање „Пројекат Београд као концепт“, Интернационална презентација европских школа архитектуре, Архитектонски факултет Универзитета у Београду, 2004. (заједно са: М. Миловановић)
5. Јавно предавање „Савремена реинтерпретација Шамбоновог плана за Град Београд из 1913. године" - Велика сала Студентског културног центра, Београд, 2004. (заједно са: С. Николић, А. Петровић, М. Миловановић)
6. Јавно предавање у оквиру XXIII Салона архитектуре, Музеј примењене уметности, Београд, „Реализовани пројекти међународне радионнице ЕАСА-е“, 2001. (заједно са: М. Влаов, Модератор: Драган Живковић)

5. ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

На основу анализе и оцене докторске дисертације кандидаткиње Весне Миле Чолић Дамјановић, дипл. инж. арх., Комисија закључује да је дисертација у целини урађена према прописаним критеријумима обима и квалитета научног рада и у складу с одобреном темом и пријавом на коју је Универзитет у Београду дао своју сагласност. Дисертација остварује низ научно аргументованих и утемељених резултата као основ њеног доприноса научној области *Архитектура и урбанизам*, као и развоју нових методологија и примени резултата истраживања у пракси. Кандидаткиња је показала способност за самосталан научно-истраживачки рад кроз рад на самој дисертацији, учешћу у научно-истраживачким пројектима и објављеном научном монографијом, поглављима у више монографија и зборника, научним и стручним радовима у часописима, учешћу на међународним и домаћим конференцијама, и сл.

На основу претходно наведеног образложења и оцене докторске дисертације, Комисија предлаже Наставно-научном већу Архитектонског факултета у Београду да се докторска дисертација под називом „**Унапређење модела социјалног становања у Београду у оквиру нових парадигми планирања и пројектовања**“, кандидаткиње Весне Миле Чолић Дамјановић, дипл. инж. арх., прихвати, изложи на увид јавности и упути на коначно усвајање Већу научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду.

У Београду, 11. септембра 2015.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

др Владан Ђокић, редовни професор, ментор
Универзитет у Београду, Архитектонски факултет

Зоран Лазовић, редовни професор
Универзитет у Београду, Архитектонски факултет

Владимир Лојаница, редовни професор
Универзитет у Београду, Архитектонски факултет

др Александра Крстић-Фурунцић, редовни професор
Универзитет у Београду, Архитектонски факултет

др Милан Лечић, редовни професор
Универзитет у Београду, Машински факултет